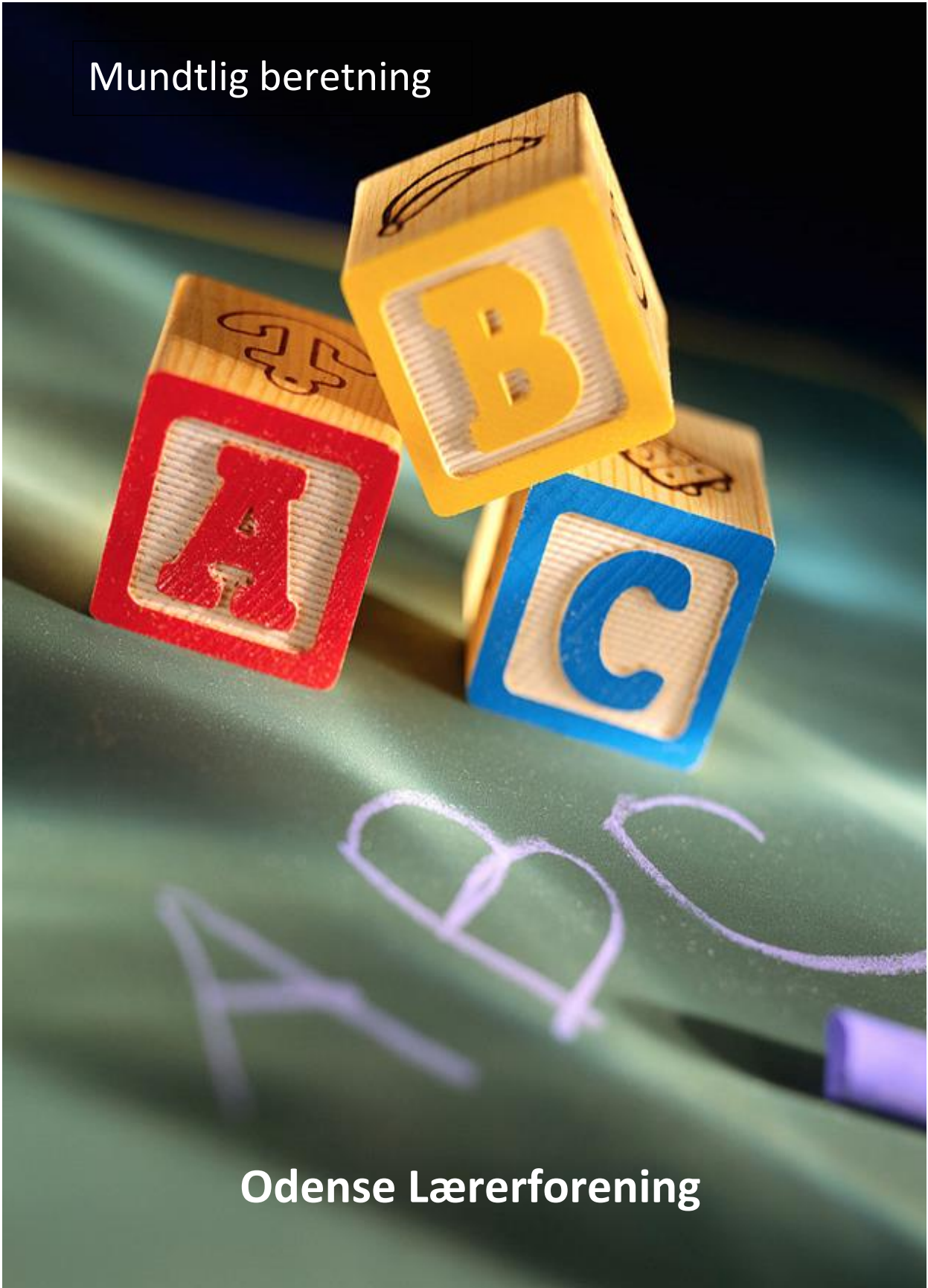

Mundtlig beretning

Odense Lærerforening

”Fremtiden starter i folkeskolen”. Et citat, der med få ord siger, hvilket enormt ambitionsniveau, der hviler over vores skoler. Her starter fremtiden såvel for den enkelte elev som for hele vores samfund. Intet under at så mange politikere, medier og interesseorganisationer flokkes om at kloge sig på, hvordan vi bedst holder skole.

Til gengæld er det ubegribeligt, at det går gevaldigt skidt, når det gælder om at prioritere folkeskolen - så snart der skal penge på bordet. Penge brugt på folkeskolen burde ses som en investering fremfor som en udgift. OECD kommer endda med en klar anbefaling om, at der ikke spares på uddannelsesområdet i en krisetid. Men sådan ser det ikke ud i Danmark og slet ikke i Odense. På landsplan har sparerunder gang på gang ramt folkeskolen, og i Odense er det gået så galt, at folkeskolen har nået en bundplacering som nr. 98 ud af landets 98 kommuner – og det er ikke småpenge, der er tale om. Mellem 200 og 240 millioner kroner ekstra ville der blive investeret i de odenseanske skoleelevers skolegang, hvis de gik i skole i en af de øvrige 5 storbyer. Samtidig arbejder Odense med en vækststrategi, der skal få flere til at vælge byen. Derfor tilføres enorme beløb, som tages fra velfærdsområderne, både til erhvervslivet og til store anlægsprojekter lige fra musikhuset, letbanen, TBT til kulturarrangementer som Tinderbox. Men folkeskolen hviler uambitiøst på bunden, selvom den om noget burde ses som et aktiv. Hvilke forældre – og bedsteforældre – vil ikke nævne børnenes fremtid som det allervigtigste, hvis de blev spurgt om en prioritering?!

Hvad gør man så, når der er en så åbenlys ubalance mellem de krav og forventninger, der er til skolen, og de resurser der stilles til rådighed. Hvilke redskaber trækker Odense Kommune op af værktøjskassen?

Potemkinkulisse er et eksempel og bruges om noget, der skal syne af mere, end det er. Udtrykket opstod i 1700-tallet, da den russiske kejserinde skulle besigtige det nyere område ved Sortehavet. For at pynte på det manglende fremskridt med koloniseringen havde Statsmanden Potjomkin opstillet landsbykulisser, der på afstand skulle se ud som virkelig beboelse, så når kejserinden passerede forbi i hestevogn fungerede kulisserne som en sminket virkelighed.

I Odenses ny virkelighed, ny velfærd hører vi om skoler, hvor elever sendes væk eller flere voksne kaldes på arbejde, når projektørlyset falder på, og historierne ruller på Tv-skærmene. Alt sammen for at vise en virkelighed, der fremtoner som ”her går det fantastisk godt”.

Vi ser, hvordan inklusionsprocenten og karaktergennemsnit i Odense fremhæves for at vise, at her får vi ”mere for mindre” og ”bedre og billigere”, så hvad er problemet? Men hvad nu hvis korthuset pludselig braser sammen? Hvad nu hvis de næste årgange ikke klarer sig godt? Dem der er startet i skole efter de voldsomme sparerunder? Hvad nu hvis de elever, der inkluderes, ikke får den undervisning, de har brug for? Hvis der mere er tale om opbevaring end om reel inklusion? Andelen af unge på overførselsindkomst er allerede høj i Odense, og en undersøgelse fra efteråret viser, at 8 ud af 10 lærere ikke mener, at elever med særlige behov får den undervisning, de har krav på. Resultaterne af læsetest og de sidste nye tal for karaktergennemsnit er stærkt

bekymrende – elevernes niveau i Odense er faldende. Alt sammen et virkelighedsbillede, der burde kræve øjeblikkelig handling! Alle ved, at det er katastrofalt at forsøge at feje noget ind under gulvtæppet. Vil man fortsat politisk i Odense stå med ansvaret for udviklingen uden at reagere – bare lade stå til? Vi skal igen og igen forlange handling på børnenes, hele skolens og fremtidens vegne.

Både lokalt og centralt arbejder vi på at få tegnet et virkelighedsbillede af situationen i folkeskolen. Hvis ikke vi som lærere skulle gøre opmærksom på, at kvaliteten af elevernes skolegang er forringet, hvem så? Vi gør det gerne i fællesskab, men vi skjuler og fordrejer ikke sandheden. Som offentligt ansatte har vi ikke alene ret men også pligt til med vores faglige indsigt at ytre os, hvis vi oplever kritisable forhold. Eleverne har fået en endnu længere skoledag. De har krav på, at der sættes fokus på kvaliteten.

Et andet eksempel, på hvordan virkeligheden forsøges nedtonet, er at beklage den åbenlyse ubalance mellem krav og resurser med formuleringer om, at Odense er en meget fattig kommune, derfor er der ikke råd til at prioritere folkeskolen. En uheldig kombination, hvis det er fakta. Det viser, hvor uhensigtsmæssig en måde, det er at drive skole på, når man landspolitisk sætter høje mål og krav i en skolereform - eksempelvis om antallet af undervisningstimer, inklusion og karaktergennemsnit, mens finansieringen afhænger af de enkelte kommuners økonomiske formåen – eller manglen på samme.

Dermed bliver det fristende for fattige kommuner som Odense at forsøge at skjule problemerne. Men det er en helt umulig løsning, og også børnene kommer til at betale prisen. Vi opfordrer byrådets partier til at henvende sig til folketinget for at få skævheden udlignet enten ved flere penge eller ved at blive fritaget for dele af reformen, så balancen kan genoprettes. Det sidste er naturligvis en nødløsning, men er der ikke flere penge, så må det jo blive virkeligheden i Odense.

Et 3. håndtag i forsøget på at skjule ubalancen er at skubbe ansvaret over på medarbejderne, så de oplever at få flere og flere opgaver, at skulle leve op til større og større krav og forventninger, mens mulighederne og resurserne presses helt i bund. Det håndtag har i allerhøjeste grad været benyttet på skoleområdet. Både folketinget og KL har brugt enorme resurser i et forsøg på at knække lærerne, underminere vores respekt og give et indtryk af en doven og uduelig stand, der bærer skylden, hvis vi ikke lykkes med folkeskolens mål, mens virkeligheden er en stærkt underfinansieret skolereform.

Hør her uddrag fra en lærers beskrivelse af sin oplevelse på sin blog:

- Lærerne er privilegerede (som om det skulle være noget skidt – og i forhold til hvem?)
- Lærerne arbejder kun 16 timer om ugen (næh, de havde 16 undervisningstimer i gennemsnit, nogle langt mere, andre mindre, for der er et hav af andre opgaver, når man skal drive god skole)

- Lærerne er ikke omstillingsparate (der findes vist ikke et område i Danmark, der har været underlagt så mange forandringer, som folkeskolen gennem de sidste 20 år)
- Lærerne er dovne, så de har godt af at komme til at arbejde ligesom "os andre" (alle kender en doven lærer, og en doven politiker, en doven håndværker, en doven djøffer, en doven sosu-assitent, men jeg kender langt flere, der er flittige)
- Lærerne skal bare holde kæft og tage ja-hatten på (hvis lærerne holder kæft, hvem skal så fortælle jer om de håbløse forhold, som politikere byder jeres børn?)
- Lærerne skal rette ind, eller finde sig et andet job (og når de så siger op på stribe og finder andet job, så er der straks et hylekor, der råber, at lærerne tager børnene som gidsler)
- Lærerne er mytemagere, når de advarer om forringelserne i folkeskolen (men når det så er bevist, at det lærerne sagde, var sandt, står politikerne så frem og siger undskyld? Næh, det gør de ikke)
- Dertil komme alle de situationer, hvor forældre oplever, at deres barn ikke trives i skolen, og det er de uduelige læreres skyld.
- Lærerne klynker (når politikere bliver sagt imod, så er det klynk. Når de har ret, er det klog tale)
- Det er lærernes skyld, at skolereformen ikke virker, for de pjækker og simulerer stress for at vise deres utilfredshed (prøv lige at tænke over, hvad den påstand gør ved mennesker, hvis liv er faldet sammen som et korthus på grund af stress.)

Det var bare en lærers forsøg på at beskrive, hvordan det føles - og ja, prøv lige at tænke over, hvad sådanne udsagn gør ved mennesker – ved en hel faggruppe. Som lærere vil vi eleverne, vi vil kvaliteten, vi vil, at undervisningen skal lykkes, så elevernes udbytte bliver optimal. Som lærere har vi relationer til de elever, vi har ansvaret for – ellers kan undervisningen slet ikke lykkes. Eleverne er ikke marionetdukker. At lykkes med undervisningen rammer dybt ind i ens lærerfaglighed men også i ens person, for det at lykkes som lærer er mere end bare et job. Vi har med mennesker at gøre – endda børn og unge, som ikke kan tale for sig selv, som voksne kan. Derfor rammer det ekstra hårdt. På andre områder i vores samfund, ville vi kalde den hetz, som er rettet mod lærerne for mobning. Mobning finder vi normalt helt uacceptabel. Men i dette tilfælde gik magten i spidsen, den førte an, satte standarden og legaliserede en foragt – ja et forsøg på at lægge en hel faggruppe for had.

Hvem har ikke siddet til en gadefest, været til fritidsaktiviteter eller slået op i dagens avis og oplevet, hvordan grove beskyldninger og udokumenterede anklager vælter ind over en som lærer? Politikere og embedsmænd legaliserer med retorik og handlinger, at samfundsgrupper spilles ud mod hinanden ved at fodre den indre svinehund – og mange bider på, falder for fristelsen – forhåbentlig med en rigtig dårlig smag i munden efterfølgende.

Forskningen viser, at trivsel, god social kapital og lavt sygefravær øger effektiviteten, kvaliteten og engagementet. Det er både almindelig menneskelig visdom og cool business. Hvem tror, kvalitet

og engagement kan fremmes med magt og foragt, som vi har oplevet det? Det er dømt til at mislykkes, og arbejdsgiverne har i den grad skudt sig selv i foden med denne enevældige og nedværdigende tilgang. I Odense er konsekvenserne meget tydelige - trivslen er i bund, sygefraværet voldsomt stigende og mistilliden til Odense Kommune har desværre slået rod i mange. Det er en vanskelig og langsommelig proces at genopbygge trivsel og tillid, men det er nødvendigt. Det kræver vilje til at finde fælles løsninger og give mulighed for reel indflydelse. Vilje til at lytte til og inddrage de forslag og ønsker, der kommer, f.eks. når der evalueres. Og vilje til ikke at gennemtvinge tiltag, der hverken økonomisk eller fagligt gør en forskel.

Der findes forslag, der gratis vil medføre forbedringer, og der findes forslag, der koster dyrt på trivslen uden anden beviselig effekt. Spørgsmålet er, om man tror på, at undervisningen lykkes bedst ved at træffe beslutninger med eller mod lærerne. Svaret burde være enkelt.

Vi oplever desværre en række af eksempler på det modsatte. Vi arbejder fortsat på at finde fælles løsninger – men det ser svært ud eksempelvis:

- På lønområdet, hvor der pludselig hersker en ny filosofi på nogle af odenseskolerne, om at ydre motivation som ”høj løn til de få” – lodret imod lærernes ønske – skulle være det der gør en forskel i forhold til at lykkes med undervisningen.
- Også forflyttelsesproceduren, der har fungeret rigtig godt i årevis, når der ikke har været besparelser og stillingsnedlæggelser, forringes nu voldsomt med risiko for fyringer – ikke fordi det sparer penge, for stillingerne er der jo – nej tværtimod bliver det dyrere, fordi opsigelser er dyre – med fratrædelsesgodtgørelse, løn i opsigelsesperioden og risiko for øget sygefravær. For slet ikke at nævne, hvad den unødige utryghed og usikkerhed for fyringer gør ved den enkelte og fællesskabet. Forhold der uundgåeligt vil påvirke helt ind i undervisningen. Så hensigten er i virkeligheden en anden.

En stor kommune som Odense kan uden problemer få kompetencekabalens til at gå op, som det altid er lykkedes. En dygtig og god arbejdsgiver sikrer manglende kompetencer ved løbende kompetenceudvikling og rettidig omhu – ikke ved fyringer af dygtig personale. Vi forventer, at Odense Kommune fortsat er i stand til at løse opgaven med de rigtige kompetencer, for de skal naturligvis være til stede - uden fyringer. Skulle det modsatte vise sig, vil vi gøre, hvad vi kan for at undgå, det bliver til endnu en ”ny virkelighed” i Odense. Det lykkedes i samarbejdet med politikerne, at få genåbnet budgettet og forhindre lærerfyringer ved budget 2014. Det kan uden problemer lade sig gøre i en tid uden besparelser, hvis viljen er der.

Arbejdstid og arbejdsvilkår er naturligvis et af de områder, vi arbejder aller mest med. Fordi det gør en afgørende forskel for hver enkelt lærers arbejdsliv, privatliv – og for den kvalitet, man som lærer gerne vil kunne præstere. Desværre har Odense ikke ønsket at gå foran, i forhold til

at indgå en fælles lokalaftale med lærerne. Nogle partier siger ja – andre siger nej. Derfor arbejder vi hele tiden med to spor.

På den ene side at overbevise et flertal af politikere om, at fælles løsninger er vejen frem. Lige nu er vi f.eks. i gang med en møderække med de enkelte partier i byrådet.

På den anden side med at gøre arbejdsvilkårene under Lov 409 så gode som muligt.

Det er lykkedes Odense Lærerforening, i et samarbejde med kommunen, at få forbedringer i forhold til Lov 409. Fra et udkast til et administrationsgrundlag forud for dette skoleår, der var helt uacceptabelt – og som end ikke indeholdt begrebet individuel forberedelse – til et administrationsgrundlag med bl.a. ret til at afholde 6. ferieuge, flex over 37 timer for den enkelte, anerkendelse af individuel forberedelse og begrebet balanceret reduktion, mødetid før undervisningsstart og et rådmandsbrev til forældrene om, at forældresamtaler og løbende henvendelser placeres inden for normal arbejdstid.

Vi er ikke i mål, men vi er på vej, selvom der bestemt fortsat er plads til forbedringer. Også selv om administrationsgrundlaget ikke kan fjerne det faktum, at økonomien på skoleområdet i Odense er i bund.

Arbejdet med "15-punktpapiret" fra OK 15 er et vigtigt skridt på vejen til forbedringer under LOV 409, og vigtigt er det også, at det fremgår, at det skal foregå i samarbejde med tillidsrepræsentanten.

Vi hører om ledere, der helt forsøger at undgå dialog med de tillidsvalgte eller giver udtryk for, at de ikke er interessante samarbejdspartnere, for man ønsker kun "leder til lærer" dialog. Dette til trods for at der i MED-aftalen står, at "det med rammeaftalen er understreget, at tillidsrepræsentanten er den centrale medarbejderrepræsentant, således at samarbejdet mellem ledelsen og medarbejderne bygger på tillidsrepræsentantinstitutionen." Denne manglende samarbejdsvilje kunne næste skoleår være blevet en forstærket tendens, for desværre er der stort set ingen ændringer i administrationsgrundlaget, selvom det store evalueringsforløb affødte mange og forholdsvis enslydende tilbagemeldinger om ønsker til ændringer. En naturlig konsekvens, når kommunen ikke ønsker fælles løsninger, ville være endnu mere individualisering og vilkårlighed. Endnu mere den enkelte lærer alene over for ledelsen.

En ledelsesfilosofi, der baseres på individuelle og meget subjektive beslutninger, hvor alle let spilles ud mod alle.

- Hvor nogle, måske uvist af hvilken grund, uden videre kan få særlige vilkår
- Andre skal nærmest på knæ og krænge hele deres sjæl ud
- For nogle er der no mercy, uanset hvad de gør

- Og andre igen kan slet ikke se sig selv i at skulle ind i en sådan individuel "salgssituation" over for ledelsen.

Nogle ledere trives med denne magtfulde – almægtige rolle. De fleste vil formodentlig helst aftalte og kollektive vilkår.

Selvom de danske demokratiske værdier er under pres i disse år, er "del og hersk" filosofien meget udansk. I Danmark er der lang tradition for, at lave aftaler mellem parterne frem for enevældige udmeldinger, og i Danmark er der trods alt en større lighedstankegang, hvor man ønsker at inddrage "fodfolkets" faglige input, medindflydelse og engagement – også de kritiske.

Det er i hvert fald det klare signal, der er sendt ud med "15-punktpapiret" i overenskomsten med Kommunernes Landsforening. Heraf fremgår det klart, at KL's fatwa mod aftaler er afblæst. Lokal aftalemulighed og aftalte rammer fremgår flere steder og Michael Ziegler præciserer, at KL bakker fuldt op om indholdet, ikke går ud og anbefaler kommunerne ikke at indgå lokalaftaler. Med OK-15 er Danmarks Lærerforening styrket – en tydeligt beskrevet aftalepart både centralt, på kreds niveau og på skolerne via tillidsrepræsentanten. Skolelederen kan ikke længere undlade at drøfte arbejdstid med TR. TR skal sikres den nødvendige ramme til opgaven – det indbefatter også løbende dialog med lærerne og med den lokale lærerkreds. TR og leder skal vurdere, om skolen lever op til de fælles målsætninger i "15-punktpapiret" – punkt for punkt og melde tilbage til kommune og kreds. De kommunale parter – altså Odense Kommune og Odense Lærerforening skal ud fra tilbagemeldingerne understøtte processen på skoler, der ikke lever op til målsætningerne, og de lokale parter vurdering skal videreformidles til de centrale parter.

"På baggrund af opfølgningen vurderer de centrale parter løbende behovet for at følge op med andre initiativer herunder aftalebaserede løsninger."

"15-punktpapiret" bliver en kæmpe opgave for skoleledelserne. Nogle vil sikkert ikke lykkes, fordi de ikke magter opgaven – og Odense Kommunes enorme ubalance pga. manglende resursetildeling vil blive en kæmpe udfordring.

Med OK-15 har parterne sæt et særligt fokus på vigtigheden af forberedelse for kvalitet i undervisningen. Michael Ziegler siger i den forbindelse: "at arbejdet skal tilrettelægges, så lærerne kan forberede den undervisning, der skal leveres. Forberedelsen må aldrig blive et residual." Han pointerer hermed, at forberedelse er vigtig, og at forberedelse aldrig må blive en tilfældig rest.

Bare for at tage et par konkrete eksempler fra "15-punktpapiret", som vil betyde en stor forskel for den enkelte lærers mulighed for at forberede sig – afhængigt af om lederen lykkes med det:

- Lederen skal sætte forventet tid på forberedelsestiden i opgaveoversigten (pkt. 3)
- Det er ledelsens ansvar ved opgavefordelingen og ved udarbejdelsen af opgaveoversigten at sikre, at lærerne har reelle muligheder for at leve op til folkeskolelovens krav - jf. § 13 stk. 2 og 3 og § 18. (pkt. 1)

- Ledelsen skal inddrage lærernes forudsætninger, erfaring med faget, uddannelse og efteruddannelse i faget, elevsammensætningen, særlige inklusionsopgaver, klassestørrelse, fagligt spænd, tolærerordninger, teamsamarbejde, samarbejde med andre fagprofessionelle, samarbejde med forældre mv., når lederen fordeler forberedelsen (pkt. 1)
- Ledelsen skal sikre, at fordelingen i opgaveoversigten er udtryk for retfærdighed og udarbejdet ud fra forståelige, gennemskuelige og saglige kriterier. (pkt. 3)
- Ledelsen skal også i forbindelse med forberedelsen sikre, at den er fastlagt på en måde, så den er sammenhængende og udtryk for "effektiv tid" – dvs. at tid, der bruges på at tilbagelægge gåafstand fra lokale til lokale, henvendelse fra forældre, elever, ledelse m.fl., kø ved printer og kopimaskine osv., ikke kan indregnes som forberedelsestid. (pkt. 4)
- Fastlagt forberedelsestid kan som udgangspunkt ikke anvendes til andre formål. Er dette nødvendigt, skal ledelsen forholde sig til, hvordan læreren får mulighed for at forberede undervisningen. (pkt. 6)

Det kræver også meget af skemalægningen, som ledelsen i øvrigt også har ansvaret for, tager højde for, at lærerne kan mødes med samarbejdspartnere fra teamkolleger til PPR og forældre.

Uanset hvad er Odense Kommune også bundet op af overenskomstens krav, og vi har en klar forventning om, at Odense ikke i en tilbagemelding ønsker at fremstå på Danmarkskortet som en stor kommune, der ikke magter at løfte opgaven med at drive folkeskolen. Det bliver en stor opgave, men vi er parat til at tage opgaven på os, og vi hører også mange tillidsrepræsentanter, der er klar. Jeg vil gerne her, på styrelsens vegne, sende en stor tak til de tillidsvalgte. Trods et år hvor mange af jer har måttet arbejde under dårlige vilkår ikke bare tidsmæssigt, men også i forhold til manglende anerkendelse og respekt for jeres hverv, så har I arbejdet engageret, konstruktivt og nægtet at give op. I en tid med modgang og uden en aftale at læne sig op ad er det fagpolitiske arbejde og sammenholdet helt afgørende. Det kan være svært at bevare troen og i stedet resignere. I har holdt ud, bevaret overblikket og taget opgaverne på jer. Tak for jeres store og uundværlige indsats – I er et fantastisk vigtigt led for os alle.

Vi skal fremover stadig arbejde i to spor for at forbedre vilkårene. Det ene spor uden en aftale. Det andet for at opnå opbakning i Odense til en fælles aftale. En aftale kræver, at der er balance mellem opgaver og resurser, så læreren ikke står tilbage med en række opgaver, der slet ikke stemmer overens med tiden. Vi vil i den kommende tid invitere de tillidsvalgte ind skolevis, så vi i vores fremadrettede arbejde i endnu højere grad kan inddrage forhold, forslag og viden helt ned på skoleniveau. Det er vigtigt, at vi er i tæt samarbejde om, hvordan vi bedst sikrer forhold, der forbedrer trivslen og giver mulighed for, at vi kan skabe kvalitet i undervisningen.

Forhåbentligt vil et politisk flertal i en stor by som Odense også indse, at en investering i en fælles aftale – ikke er en udgift til regler – men netop en forudsætning for, at lærerne kan levere god undervisning – at balance, trivsel og høj social kapital er en forudsætning for engagement, effektivitet og kvalitet.

Odense har flere gange være på Danmarkskortet med dårligt image – bl.a. bundplaceringen på skoleområdet, sagen om ytringsfrihed og stor stigning i sygefravær. Vi vil kaste alle kræfter ind på, at Odense igen kommer på Danmarkskortet – næste gang som en kommune i front med en aftale, der forbedrer trivslen og lærernes mulighed for at skabe kvalitet i undervisningen – for ”Fremtiden starter i folkeskolen”.